

Project verslag: Inrichting Kentie te Diitabiki

-Vergaderzaal van Gaaman Bonno Velantie-

Februari 2019

Het voormalige Kentie

Het huidige Kentie

Wat houdt het project in?

Inrichting Kentie te Diitabiki

Diitabiki, ook wel Drietabbetje genoemd, ligt op een eiland in de Tapanahony rivier in het oostelijk deel van Suriname. Het dorp Diitabiki is de residentie van de Ndyuka Gaaman. Ndyuka of Aukaners is een van de Marrongroepen in Suriname.

Het Kentie gebouw is een van de gebouwen van Gaaman Oseyse. Gaaman Oseyse is een van de stamhoofden van de Aukaners geweest.

In het Kentie gebouw worden verschillende heiligdommen en erfgoed bewaard, die o.a. bestaan uit erfenissen van de Gaaman familie. De huidige Gaaman, Bonno Velantie, heeft het gebouw gerenoveerd en daarnaast delen van bewaarde erfenissen die nog in goede staat verkeren, op de zolder opgeborgen. Op de begane grond is een vergaderruimte gemaakt. In dit deel van het gebouw ontvangt hij ook gasten.

Het was de wens van de Gaaman om in de vergaderzaal foto's op te hangen van zijn voorgangers, om zo een deel van de geschiedenis van de Marrons zichtbaar te maken en te behouden voor de huidige en toekomstige generatie. De oude foto's van zijn voorgangers zijn te vinden in musea in diverse Europese landen zoals Nederland, Duitsland en Frankrijk. De marrons zelf hebben geen beschikking over deze foto's. Met de inrichting van de vergaderzaal is de wens van de Gaaman in vervulling gegaan.

Wie zijn marrons in Suriname?

Vanaf het begin van de Nederlandse slavenhandel op de Amerika's (16e eeuw) wisten tot slaaf gemaakte Afrikanen te ontsnappen aan hun lot op de Surinaamse plantages. Soms vluchtten zij direct na aankomst, maar soms ook pas na generaties slaaf te zijn geweest. In het binnenland wisten verschillende groepen Marrons zich aaneen te sluiten tot vrije gemeenschappen. Zij werden echter voor lange tijd belaagd door militaire expedities. Door de jaren heen ontwikkelden de Marrons een

nieuwe cultuur op basis van de ingrediënten van de verschillende Afrikaanse culturen die zij zelf meenamen, de inheemse cultuur die zij in het binnenland aantroffen en uitingen van de Europese cultuur waaraan zij enige tijd blootgesteld werden. Door hun strijdbaarheid en kennis van het binnenland, konden ze door de militairen niet bedwongen worden. Aan het einde van de 18e eeuw werden vredesverdragen gesloten en bleef de autonomie van de Marrons in aanzienlijke mate gehandhaafd. De Marrons in Suriname formeerden zich uiteindelijk tot zes verschillende volken die elk een eigen kerngebied kennen: de Aukaners of Ndyuka, de Saamaka, de Matawai, de Aluku of Boni, de Paamaka en de Kwinti. Elke groep heeft een leider ofwel stamhoofd, die de Gaaman wordt genoemd.

Het einddoel

De Gaaman heeft gevraagd of, in de aanloop naar het museum, zijn vergaderzaal in het gebouw *Kentie* ingericht kan worden met portretten van zijn voorgangers.

Realisatie

Voor het realiseren van dit project, zijn de volgende organisaties benaderd die een bijdrage hebben geleverd:

- Stichting Johan Ferrier Fonds voor financiële ondersteuning van het project.
- Tropenmuseum, Amsterdam voor het beschikbaar stellen van enkele foto's.
- Nationaal Archief, Den Haag voor het beschikbaar stellen van een oude kaart van het Tapanahony-gebied.
- Stichting Wooko Makandje voor haar financiële bijdrage.

Het uiteindelijke resultaat

- *Een namenlijst van eerdere Gaamans, de voorgangers van Bono Velantie;*
- *Foto's die op duurzaam materiaal zijn afgedrukt. Bij elk fotoportret hoort een kort bijschrift met de naam en periode dat deze persoon Gaaman is geweest;*
- *Een tijdbalk met jaartallen en belangrijke gebeurtenissen in de geschiedenis van de Aukaanse samenleving;*
- *Algemene (inleidende) tekst op paneel.*

Uitvoering van het project

De maanden september-oktober 2018 is begonnen met de projectvoorbereidingen. In de maanden november en december 2018 is men begonnen met de uitvoering van het project.

In november en december werden de paneelteksten, lijsten en bijschriften geschreven, die vervolgens naar de Gaaman gestuurd zijn voor controle en eventuele aanvullingen op de inhoud.

In november en december 2018 is er een start gemaakt met de uitvoering van het project. De teksten zijn opgesteld en op panelen afgedrukt. De foto's van de verschillende Gaaman zijn in Paramaribo afgedrukt op kunststof panelen en per vliegtuig naar Diitabiki vervoerd.

In de maand januari 2019 is de zaal ingericht met de foto's en de tekst panelen.

Op vrijdag 11 januari 2019 vond de feestelijke opening plaats.

De Gaaman Bono Velantie hield een korte toespraak waarin hij duidelijk liet blijken dat hij zeer blij is met de foto's van zijn voorgangers en de panelen waarop de geschiedenis van de Ndyuka (beknopt) beschreven wordt.

Gaaman Bonno Velantie, Diitabiki, jan. 2019.

Op een van de panelen staat een tijdlijn waarop belangrijke gebeurtenissen gemarkeerd staan, die van invloed zijn geweest op het ontstaan van de Marrons gemeenschappen in het bijzonder de Ndyuka.

De Gaaman ziet deze aanwinst als een start van het museum, dat hij graag gerealiseerd ziet in zijn dorp/residentie voor de gehele Marron gemeenschap en in het bijzonder de Ndyuka gemeenschap.

De foto (afkomstig van het Nationaal archief) van het Tapanahony gebied ten tijde van het jaar 1760, heeft hij een ereplaats gegeven.

Ophangen van de tijdlijn, 2019

Deelname basisschool

Deelname van de Akontoe Velantie basisschool in Diitabiki.

Op deze basisschool krijgen kinderen uit Diitabiki en omliggende dorpen onderwijs. Ze worden per boot vanuit hun dorpjes naar Diitabiki vervoerd.

De school biedt plaats aan ongeveer driehonderd leerlingen.

Waarvan de zesde klas (groep 8) ongeveer 40 leerlingen telt.

Na een gesprek met het schoolhoofd en twee leerkrachten die lesgeven aan de zesde klas, zijn de leerlingen van deze klas uitgenodigd om naar de opening te komen.

Leerlingen & juffrouw v.d. Akontoe Velantie School op weg naar de opening van Kentie. Diitabiki, jan. 2019

Tijdens dit gesprek bleek dat de leerkrachten een aantal woorden voor voorwerpen, ruïnes in het dorp vanuit de lokale geschiedenis van de Ndyuka nog niet kenden. Zo lagen er in het dorp veel aardewerken kruiken, waar vroeger vlees in gezouten werd om het lang te kunnen bewaren. De lokale naam van deze kruiken “*paniki*” kenden ze niet meer. Ook de lokale naam voor ruïne van een gebouw, “*tyubuwa*”, kenden ze niet. Zo blijkt dat taalbegrippen (cultureel erfgoed) aan het verdwijnen zijn. Zij vonden het erg leuk dit te horen.

Kruiken en flessen die in het dorp buiten liggen. Diitabiki, jan. 2019

Leerlingen v.d. Akontoe Velantie in de vergaderzaal tijdens, Diitabiki, jan. 2019

Het is de bedoeling dat ook de kinderen van de basisschool in Moitaki de tentoonstelling zullen gaan bezoeken.

Na de toespraak van de Gaaman, heb ik zelf een kort toelichting gegeven over de inrichting van de zaal en hoe dit tot stand is gekomen.

Voor de kinderen was het leuk om de foto's te zien van de vroegere Gaaman. Zo kreeg hun geschiedenis meer een gezicht. Ook de namen en gezichten van de vroegere Gaaman waren lang niet bij iedereen bekend.

Gaaman Bonno Velantie & twee leerlingen v.d. Akontoe Velantie School, Diitabiki, januari 2019.

De kabiten uit het dorp hebben ook de opening bijgewoond.
Het was een succesvolle ochtend, waar iedereen enthousiast voor was

Leerlingen van de Akontoe Velantie school tijdens de opening. Diitabiki januari 2019

Mensen uit het dorp reageerden in eerste instantie wat terughoudend op de vraag of wij oude spullen die buiten lagen, voor het museum mochten gebruiken. Maar na de opening werden ze enthousiast en kwamen ze zelf spullen brengen en een mevrouw vroeg zelfs of het oude huis van haar vader waar heel mooi houtsnijwerk op te zien was, ook gerestaureerd kon worden. De mensen krijgen zo meer oog voor de waarde van het behoud van hun geschiedenis.

Een van hen maakte de opmerking dat het een waardevolle ochtend was voor de kinderen van de basisschool, om over hun eigen geschiedenis, op een manier als deze te leren. Dit moet een begin zijn dat voortgezet moet worden.

Panelen met inleiding en colofon. Diitabiki, jan. 2019